

Introducció de l'ensenyament en línia en Humanitats: estudis de cas sobre l'acceptació d'activitats en línia per part del professorat de llengües clàssiques

Dimitrios Vlachopoulos

Professor contractat

vlachopoulos@ub.edu

vlachopoulos@berkeley.edu

Data de presentació: gener de 2009

Data d'acceptació: abril de 2009

Data de publicació: maig de 2009

CITACIÓ RECOMANADA

VLACHOPOULOS, Dimitrios (2009). «Introducció de l'ensenyament en línia en Humanitats: estudis de cas sobre l'acceptació d'activitats en línia per part del professorat de llengües clàssiques» [article en línia]. *Digithum*. Núm. 11. UOC. [Data d'accés: dd/mm/aa].

<adreça electrònica del document>

ISSN 1575-2275

Resum

L'objectiu d'aquest article és mostrar les percepcions del professorat de llengües clàssiques (grec antic i llatí) amb relació a les activitats en línia fetes durant els cursos. L'estudi es va fer a tres països: Grècia (a tres universitats importants), Espanya (a la Universitat de Barcelona) i els Estats Units (a la Universitat de Califòrnia a Berkeley) amb la participació de trenta-tres professors. Segons el nivell d'ús i d'acceptació de les TIC i a partir de la classificació de G. Moore, vam separar els docents participants en tres grups: els *conservadors*, el *corrent principal* i els *adoptadors primerencs*. El fet que el grup més petit sigui el tercer mostra clarament que hi ha una necessitat de preparació i formació dels professors abans d'introduir projectes innovadors a l'aula. Com que el punt d'inici de l'aplicació d'innovació a l'aula és el professorat, els responsables dels projectes d'innovació s'haurien de centrar a ajudar-los a conscienciar-se dels canvis en els mètodes d'ensenyament i a incloure la seva opinió durant el disseny dels esmentats projectes.

Paraules clau

aprenentatge virtual, nous mètodes d'ensenyament, estudis clàssics i TIC, cultura d'ensenyament

Abstract

The purpose of this paper is to show the perceptions of the academic staff of classical languages (ancient Greek and Latin) concerning use of online activities during their courses. The study was carried out in three countries: Greece (three major Universities), Spain (University of Barcelona) and the United States (University of California, Berkeley) with the participation of thirty-three academic instructors. Depending on the level of use and acceptance of the ICT and following G. Moore's classification, we separated the participating academics in three groups: the *conservatives*, the *mainstream* and the *early adopters*. The fact that the smallest group is the third clearly shows the necessity for teachers' preparation and training before introducing innovative projects in the classroom. Since the starting point for the application of innovation in the classroom is the teacher, policy makers should focus on helping them become conscious of changes in teaching methods and include their opinion during the design of innovative projects.

Keywords

e-learning, new teaching methods, Classics and ICT, teaching culture

Introducció

En les últimes dècades hi ha hagut un interès creixent a les universitats per l'ús d'internet en l'ensenyament i l'aprenentatge. A més, les noves tecnologies han canviat la naturalesa de l'ensenyament obert i a distància, proporcionant comunitats d'aprenentatge per a professors i estudiants en les quals poden interactuar els uns amb els altres encara que siguin en llocs geogràfics diferents. S'ha fet molta recerca sobre la importància de la interacció en les formes d'ensenyament a distància, flexible i en línia i s'ha descrit àmpliament –tant estudiants que interactuen amb programes informàtics individualitzats com la interacció estudiant-professor o estudiant-estudiant, que a distància requereix la mediació de la tecnologia (Moore, 1989; Garrison *et al.*, 1998). L'aprenentatge en línia en els departaments de llengües de les universitats es fa servir principalment per a complementar l'ensenyament i l'aprenentatge presencials, i la seva aplicació ha aportat beneficis molt importants tant als professors com als estudiants.

Malgrat aquests avantatges de l'ús de les TIC en les activitats d'aprenentatge, la situació es complica quan parlem d'impartició de cursos en línia en departaments d'estudis clàssics. Una raó és que sovint els fons disponibles són limitats. Una altra és que les destreses i els coneixements necessaris per a aquestes funcions es descriuen formalment. Finalment, la tradició d'aquests departaments els ha mantingut allunyats de la tecnologia, que va començar a influir en la impartició de l'ensenyament i dels cursos en les últimes dècades.

Fins ara, no hem estat capaços de trobar cap departament d'estudis clàssics que inclogui un curs de llengües en línia complet en el seu pla d'estudis. Les universitats que estan obertes a la innovació i a la tecnologia han dissenyat activitats en línia, exercicis en línia, proves, estudis i retroacció teòrica en línia per als estudiants, però no hi ha una oferta de curs complet amb

interacció periòdica i estable entre els membres d'una aula o comunitat virtual.

Metodologia de la recerca

Aquest estudi va tenir lloc a tres països: Grècia, Espanya i els Estats Units (a Califòrnia). Hi va participar un total de trenta-tres professors universitaris amb diverses especialitats en el sector dels estudis clàssics. Les seves característiques generals (sexe, universitat i especialitat) i la política de les seves institucions sobre l'ús i l'aplicació de les TIC en activitats d'aprenentatge es mostren en la taula següent:

País / institució	Nombre de participants	Sexe masculí/ femení	Especialitat	Política de TIC de la institució
Espanya (Universitat de Barcelona)	10	40% / 60%	Llengua i literatura de la Grècia clàssica	Ús avançat de TIC a l'aula, activitats en línia al web. Curs en línia en construcció.
Grècia (Universitat d'Atenes, Patras i Creta)	15	46% / 54%	Llengua, religió i mitologia, literatura, història de la Grècia clàssica i llatí	Ús mitjà de TIC a l'aula, ús d'internet per a la comunicació professor-estudiant
EUA (Universitat de Califòrnia a Berkeley)	8	75% / 25%	Grec antic, papirologia, literatura, arqueologia, llatí	Ús mitjà de TIC a l'aula, diverses activitats en línia disponibles

Taula 1. Característiques generals dels professors participants i la política de TIC dels seus departaments

Aquesta informació general sobre el personal acadèmic participant mostra que tots pertanyen a institucions amb activitat de recerca interessant i la seva opinió sobre la qüestió d'introduir tecnologia de la informació en els estudis clàssics pot ser molt útil als formuladors de polítiques i administracions perquè millorin les condicions per a la innovació i l'oferta de cursos en línia a Humanitats.

En la primera part de l'estudi, els professors participants van respondre una enquesta que bàsicament contenia tres parts: a la primera part, a banda de les preguntes demogràfiques, van haver de proporcionar informació sobre el seu «perfil digital» (ús personal de les TIC, preferències, etc.) i el seu coneixement sobre l'ús de les TIC (estudis d'informàtica, activitats a l'aula amb TIC); a la segona part de l'enquesta, se'ls demanava que avaluessin la introducció de les TIC en els estudis clàssics i que diguessin si pensaven que ells i els seus estudiants tenien el coneixement suficient per a participar en aquest tipus d'innovació; finalment, en la tercera part, els professors van haver de debatre sobre els problemes més importants amb què es troben amb relació a l'ús de les TIC per a la impartició de cursos en línia, avantatges i desavantatges d'aquests cursos i la proposta de solucions possibles.

La segona fase de l'estudi contenia entrevistes presencials amb gairebé la meitat dels participants (42%). Les entrevistes es van planejar després de l'anàlisi de les dades de l'enquesta per a recollir més informació sobre temes que no s'hi van poder desenvolupar amb profunditat. Gràcies a les entrevistes, vam tenir l'oportunitat de recopilar informació addicional sobre l'activitat d'ensenyament dels participants en relació amb les TIC. Es va preguntar als professors sobre l'estructura dels seus cursos, el seu contingut i les possibilitats de desenvolupar un curs en línia amb les condicions actuals en els seus departaments. Finalment, se'ls va demanar que diguessin per a quins grups de cursos seria més fàcil desenvolupar una impartició en línia. Val la pena esmentar que el personal acadèmic entrevistat va expressar una preocupació general pel futur dels seus departaments i el finançament que reben cada any de les seves universitats. És una opinió molt estesa que s'han de dissenyar noves estratègies per a atreure més estudiants cada any i per a oferir-los més oportunitats de feina.

L'anàlisi de les dades d'aquestes dues fases es va basar en la classificació del professorat de G. Moore segons la seva actitud envers les noves tecnologies i la innovació. Aplicant el concepte de Moore (1989) al nostre estudi, podem distingir tres categories generals de professors d'estudis clàssics: a) els conservadors, els quals no estan oberts a la innovació i no es fien de les TIC per a la impartició del seu curs; b) els seguidors del corrent principal, els quals, tot i que estan a favor d'un canvi evolutiu en l'ensenyament, defugen el risc i tenen problemes d'usabilitat de les TIC, i c) els adoptadors primerencs, que estan oberts a la innovació en els seus cursos, prenen riscos i tenen una bona capacitat en l'ús de les TIC. La taula de sota mostra una descripció comparativa de les

característiques (també tractades per Zayim *et al.*, 2006; Gillard, 2004) de les tres categories.

Adoptadors primerencs	Professorat del corrent principal	Professorat conservador
Estan a favor d'un canvi revolucionari en l'ensenyament.	Estan a favor d'un canvi evolutiu en l'ensenyament.	Prefereixen l'estabilitat i mantenir els mètodes d'ensenyament tradicionals.
Prenen riscos.	Defugen els riscos.	No prenen riscos.
Se centren en l'eficàcia del seu ensenyament i en el coneixement dels estudiants. Creen noves funcions a l'aula i nous mètodes d'ensenyament.	Miren de combinar l'ensenyament de tots els continguts del curs amb la introducció d'alguns mètodes d'ensenyament innovadors, si és possible.	Se centren a presentar tots els continguts que apareixen en el seu programa de curs.
Tenen bones capacitats en l'ús de les TIC en activitats d'aprenentatge.	Tenen problemes d'usabilitat amb les TIC.	No fan servir les TIC en els seus cursos.
Pensen que les TIC es poden combinar fàcilment amb la tradició dels estudis clàssics.	Pensen que es pot combinar la tradició amb les TIC, però que encara s'han de resoldre molts problemes.	No pensen que les TIC es puguin aplicar amb èxit en els departaments d'estudis clàssics.
Són experimentadors.	Volent aplicacions proves amb valor reconegut.	No volen provar cap tipus d'aplicacions.
La majoria no necessita ajuda tècnica a l'hora de fer servir les aplicacions de TIC; són autosuficients.	Necessiten una ajuda important quan utilitzen les aplicacions de TIC.	No poden fer servir aplicacions de TIC sense ajuda.
Tenen una actitud visionària.	Tenen una actitud pragmàtica.	Tenen una actitud conservadora.

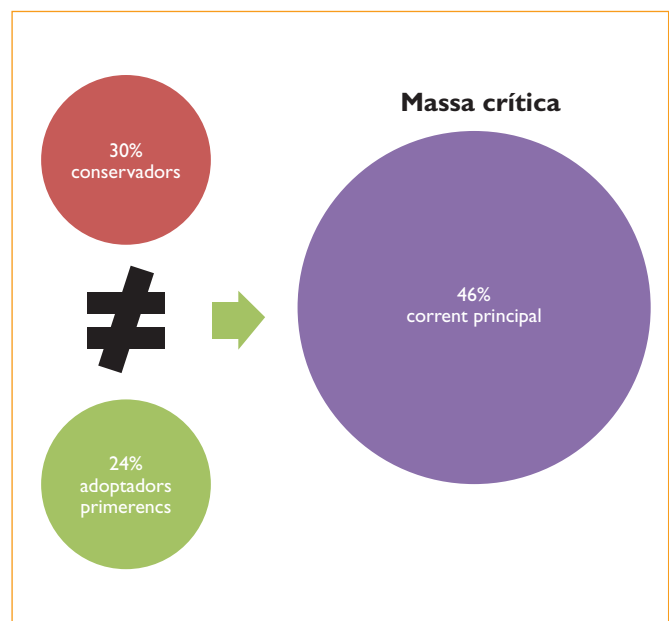
Taula 2. Característiques de les tres categories de professors segons la seva actitud envers les TIC

Resultats de l'estudi de cas

D'acord amb Rogers (2003), els individus d'un sistema social no adopten una innovació al mateix temps; hi ha un cert percentatge d'individus que adopten una nova idea de manera relativament ràpida o lenta. Les característiques esmentades en el paràgraf anterior determinen la voluntat dels professors d'adoptar una innovació i les seves funcions de lideratge. Els resultats generals de l'estudi van mostrar que la majoria dels professors pertanyen a la categoria del corrent principal (46%), seguits pels del grup dels conservadors, amb un 30%, mentre que només es va identificar com a adoptadors primerencs el 24% dels professors participants. El diagrama següent ofereix una representació esquemàtica dels resultats de l'estudi.

Figura 1. Categorització dels professors segons la seva acceptació d'innovació

Val la pena esmentar que el sexe i l'edat dels professors no van tenir una incidència important en la seva categorització, ja que vam tenir gairebé el mateix nombre de professors grans i joves, i homes i dones en tots tres grups.

La qüestió crucial per als formuladors de decisions i per als qui dissenyen projectes d'innovació és evitar l'«abisme» (com el va descriure Moore, 1991) entre la categoria del corrent principal (que és la més gran) i els adoptadors primerencs. Un estudi fet al Canadà (Anderson *et al.*, 1998) va concloure que «les estratègies d'adopció integrals no es poden fer només amb el suport dels adoptadors primerencs, sinó que s'ha d'atreure el professorat del corrent principal», personal que està «més ben integrat en les normes administratives i socials tradicionals de la cultura universitària» (pàg. 94) i d'aquesta manera servir-se del professorat del corrent principal per als models de conducta essencials per a la difusió de la innovació. Moore també va expressar la mateixa idea dient que moltes tecnologies inicialment entren al mercat gràcies als entusiastes, però que llavors no aconsegueixen una adopció més àmplia. Així, els dissenyadors de projectes innovadors per a l'ensenyament han de trobar estratègies que els ajudin a construir un pont per a evitar aquest buit i atreure una massa d'individus més gran. A més, és molt més difícil convèncer la categoria conservadora –i col·laborar-hi– perquè, com es pot veure a partir dels resultats, es neguen a prendre cap risc o a provar noves metodologies d'ensenyament en els seus cursos. Així, la millor pràctica seria tenir com a objectiu principal la categoria del corrent principal, que és més gran i més flexible. Si la categoria del corrent principal creu en el canvi i la innovació, llavors serà més fàcil acostar-se als conservadors, posant l'atenció en el canvi i en

les activitats de la categoria que abans era el corrent principal. Si aquest plantejament no surt bé, no tindrà gaire importància, ja que no és imprescindible que tothom participi en el canvi. L'objectiu bàsic de la innovació és convèncer la majoria del personal docent, que consisteix en els adoptadors primerencs i en el professorat del corrent principal (el 70% del total).

Els resultats següents referents a les característiques de les tres categories poden servir com a pilar important per a les persones que prenen decisions i els dissenyadors de projectes, i poden ajudar-los a intentar evitar aquest «abisme».

Característica 1: Actitud envers el canvi en l'ensenyament (en general)

Només el 20% dels professors participants estava a favor del canvi revolucionari i es va caracteritzar com a adoptador primerenc, mentre que el 50% (el professorat de corrent principal) també estava a favor del canvi, però amb limitacions, ja que pensa que els canvis revolucionaris poden portar un ensenyament i un aprenentatge menys eficaços. D'altra banda, tres de cada deu professors (els conservadors) van dir que els mètodes i l'estructura d'ensenyament dels departaments d'estudis clàssics no necessiten canvis perquè han funcionat durant molts anys sense canvis i sense problemes importants.

Característica 2: Actitud envers el risc i centre d'atenció principal en l'ensenyament

Pel que fa a la segona característica, el 40% dels professors participants pertany al grup del corrent principal. Van dir que miren d'introduir innovació en els seus cursos quan és possible, però al mateix temps defugen el risc, ja que no confien en molts dels nous models d'ensenyament. Tres de cada deu professors es van identificar com a persones que prenen riscos i que miren de crear noves funcions (tant per als estudiants com per als professors) en els seus cursos.

Característica 3: Destreses en l'ús de les TIC per a les activitats d'aprenentatge

Només un 15% dels professors es pot identificar com a adoptador primerenc pel que fa a les seves destreses en l'ús de les TIC per a activitats d'aprenentatge. Aquests individus han estudiat informàtica per al seu ús personal i fan servir les TIC cada dia en la seva vida personal i en gairebé totes les classes que fan.

La majoria dels professors (el 55%) pertany a la categoria del corrent principal, ja que no ha estudiat informàtica i fa servir les TIC ocasionalment a casa. En les seves classes sovint fan servir aplicacions de TIC senzilles, com ara presentacions de PowerPoint, correu electrònic i internet.

Característica 4: Combinació de mètodes d'ensenyament tradicionals amb l'ús de les TIC

Aquesta característica és la més acceptada pels professors d'estudis clàssics, ja que el 70% pensa que es poden combinar els mètodes d'ensenyament tradicionals actuals amb les TIC. La meitat (el 35%) pensa que és possible combinar tradició i TIC, però que s'han de resoldre molts problemes.

Característica 5: Obertura als experiments

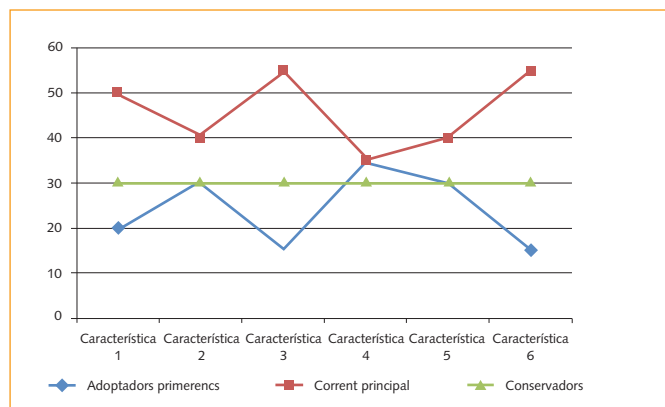
La majoria dels participants no té cap problema a l'hora d'experimentar amb nous projectes d'ensenyament, però només un 30% es pot qualificar d'«experimentadors» reals (adoptadors primerencs). La majoria va dir que estan oberts a l'avaluació de nous projectes i mètodes d'ensenyament, però necessiten aplicacions provades de valor reconegut per a introduir-los en els cursos.

Característica 6: Necessitat de suport tècnic a l'hora de fer servir les TIC

Només cinc de trenta-tres professors participants (adoptadors primerencs) es consideren autosuficients i no necessiten ajuda tècnica a l'hora de fer servir aplicacions de TIC en les activitats d'aprenentatge. Fins i tot aquests cinc professors semblen insegurs quan s'enfronten a aplicacions de TIC complicades. La majoria dels professors (el 55%) va dir que necessitava ajuda significativa en l'aplicació d'una activitat d'aprenentatge amb l'ús de les TIC, ja que només són autosuficients quan fan servir aplicacions molt senzilles (ús d'internet, correu electrònic, PowerPoint, xat).

Després d'aquesta anàlisi de les dades, i per a posar un nom a cada un dels tres grups de professors, podem dir que els adoptadors primerencs tenen una actitud *visionària* clara en l'ensenyament dels estudis clàssics, els professors de la categoria del corrent principal tenen una actitud més *pragmàtica* i els conservadors una visió *restringida* i *conservadora* de la seva professió. En el gràfic següent es mostra una representació esquemàtica de l'anàlisi anterior.

Figura 2. Categorització dels professors en cada característica

Conclusions

Després d'anализar els resultats d'aquest estudi, una conclusió general és que l'administració, els formuladors de polítiques i els dissenyadors d'innovació han de prendre en consideració la idiosincràsia dels estudis clàssics abans d'introduir cap nou mètode d'ensenyament que impliqui l'ús de TIC. El fet que un projecte pedagògic innovador hagi estat reeixit en departaments de ciència o enginyeria no vol dir que hagi de tenir la mateixa acceptació o eficàcia en departaments d'estudis clàssics, els quals han treballat durant moltes dècades amb gairebé la mateixa estructura i els mateixos mètodes d'ensenyament. És molt important deixar clar el fet que, a causa de la seva tradició, aquests departaments necessiten informació, formació i recursos addicionals per a ser capaços de seguir la resta de les ciències en l'interès creixent en l'ús de les TIC en l'ensenyament i l'aprenentatge. Aquest estudi obre una finestra per a afrontar aquesta qüestió, però aquesta és una àrea que necessita més recerca.

Un dels paràmetres més importants per a l'aplicació d'un projecte d'ensenyament amb TIC innovador en els estudis clàssics és la necessitat de convèncer de la seva eficàcia el professorat. Com diu Bates (2000), «a causa del paper central que tenen els membres de la facultat en el treball d'universitats, qualsevol canvi en les activitats principals, com ara l'ensenyament i la recerca, depèn completament del seu suport». En aquest context, l'administració i els dissenyadors de projectes haurien de començar un diàleg amb el personal docent (Wilson *et al.*, 2004) sobre els aspectes següents:

- a) l'avantatge del projecte (la innovació representa un avantatge respecte de les formes d'ensenyament actuals?);
- b) la compatibilitat del projecte (la innovació és compatible amb les necessitats i les expectatives existents?);
- c) la complexitat del projecte (la innovació facilita la feina dels professors o almenys no aporta més complexitat a les tasques docents?);
- d) la possibilitat de provar el projecte (la innovació es pot provar sense un compromís de canvi complet de les pràctiques actuals?), i, finalment,
- e) l'observabilitat del projecte (la innovació és visible per als adoptadors potencials?).

Seria profitós mantenir aquest diàleg sobre el treball dels adoptadors primerencs i difondre'n el coneixement, les destreses i l'experiència, i mostrar, al mateix temps, que la majoria de la resta del professorat (la categoria de corrent principal) és molt a prop d'arribar a aquest nivell.

Una altra qüestió important és la necessitat de formació en tecnologia, no solament per al personal docent, sinó també per als estudiants. És evident que la majoria dels professors dels departaments d'estudis clàssics no tenen el coneixement necessari de TIC. S'haurien de seguir cursos de formació acreditats per a personal

docent com a vehicle de disseminació de desenvolupament de personal en TIC. Fins ara, no es té constància de cursos oficials per a professors d'estudis clàssics, però s'ha provat en altres especialitats científiques (Edwards *et al.*, 2000; Littlejohn, 2002) que la majoria dels professors del corrent principal mostren una millora significativa en la comprensió i la gestió de noves tecnologies després d'assistir a aquests cursos i s'acosten a la categoria dels adoptadors primerencs. Pel que fa als estudiants, la nostra recerca va mostrar que tenen un nivell de comprensió i ús de les TIC més alt que els seus professors, però que encara necessiten més formació per a participar activament en projectes de TIC innovadors.

Finalment, s'ha de deixar clar que els plantejaments d'impartició de cursos en línia no intenten substituir la docència i l'aprenentatge presencial. La majoria dels professors dels departaments d'estudis clàssics pensen que aquests mètodes d'ensenyament innovadors eliminaran el paper del professor com a presència física i la tradició dels departaments d'estudis clàssics, que s'ha basat, fins ara, en la transmissió del coneixement del professor als estudiants per mitjà de l'ensenyament presencial. En aquest context, hauria de quedar clar que l'objectiu principal de les activitats de TIC és reforçar els mètodes d'ensenyament tradicionals i proporcionar als estudiants formes d'aprenentatge més fàcils i més atractives. Així, doncs, s'ha de posar èmfasi en la innovació, més que no pas en la tecnologia, i explicar als professors que els nous entorns d'aprenentatge creats són una oportunitat per a ells de provar nous mètodes d'ensenyament sense haver de tenir un nivell alt de coneixement de TIC¹.

Referències

ANDERSON, T.; VARNHAGEN, S.; CAMPBELL, K. (1998). «Faculty adoption of teaching and learning technologies: Contrasting

earlier adopters and mainstream faculty». *The Canadian Journal of Higher Education*. Vol. 28, núm. 2, 3, pàg. 71-98.

BATES, A. W. (2000). *Managing Technological Change: Strategies for College and University Leaders*. San Francisco: Jossey-Bass.

EDWARDS, H.; WEBB, G.; MURPHY, D. (2000). «Modelling practice - Academic development for flexible learning». *The International Journal for Academic Development*. Vol. 5, núm. 2, pàg. 149-155.

GARRISON, D. R.; ANDERSON, T. (1998). «Learning in a networked world». A: C. CAMPBELL-GIBSON (ed.). *Distance learners in higher education: Institutional responses for quality outcomes*. Madison: Atwood Publishing. Pàg. 97-112.

GILLARD, S. (2004). «IT educators and IT adoption». A: *Issues in Informing Science and Information Technology*. Evansville, Indiana, EUA: University of Southern Indiana. Pàg. 806-809.

LITTLEJOHN, A. (2002). «New lessons from past experiences: Recommendations for improving continuing professional development in the use of ICT». *Journal of Computer Assisted Learning*. Vol. 18, núm. 2, pàg. 166-174.

MOORE, G. (1991). *Crossing the chasm*. Nova York: Harper Business.

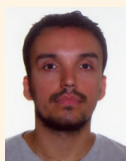
MOORE, G. (1989). «Three types of interaction». *American Journal of Distance Education*. Vol. 3, núm. 2, pàg. 1-6.

ROGERS, E. M. (2003). *Diffusion of innovations*. Nova York: The Free Press. 5a ed.

WILSON, G.; STACEY, E. (2004). «Online interaction impacts on learning: Teaching the teachers to teach online». *Australasian Journal of Educational Technology*. Vol. 20, núm. 1, pàg. 33-48.

ZAYIM, N.; YILDIRIM, S.; SAKA, O. (2006). «Technology Adoption of Medical Faculty in Teaching: Differentiating Factors in Adopter Categories». *Educational Technology & Society*. Vol. 9, núm. 2, pàg. 213-222.

1. No és el cas de la UOC, on no hi ha titulació d'estudis clàssics però sí que s'ofereixen cursos complets en format virtual de llengua llatina a les titulacions d'Humanitats i de Filologia catalana (a més de l'oferta àmplia de llengua anglesa i francesa). Com ja hem dit inicialment, en l'educació oberta i a distància les tecnologies digitals han produït un canvi substancial les darreres dècades.

Dimitrios Vlachopoulos**Professor contractat**

vlachopoulos@ub.edu

vlachopoulos@berkeley.edu

Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici G6, despatx 250

08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Nascut a Atenes, és llicenciat en Filologia Clàssica per la Universitat de Patres. També va obtenir un màster en Estudis del sud-est d'Europa, per la Universitat Nacional d'Atenes, un DEA (diploma d'estudis avançats) en «Educació i societat: avaluació i acreditació de programes» i un altre màster en Ensenyament i aprenentatge en entorns digitals, per la Universitat de Barcelona. La seva tesi doctoral (2009) versa sobre la didàctica del grec clàssic en l'ensenyament superior amb l'ús de les noves tecnologies. Durant els últims cinc anys ha participat en diversos projectes de tecnologia educativa i d'ensenyament a distància, nacionals i europeus (accions *E-learning*, Minerva, VI FP, etc.). Des de l'any 2005 ha col·laborat, com a personal docent i investigador, amb la Universitat de Barcelona (2005-2007), la Universitat de Califòrnia, Berkeley (2007-2008), la Universitat Autònoma de Barcelona (2008-2009) i la Universitat Internacional de Catalunya (2009).

<http://digithum.uoc.edu>

Introducció de l'ensenyament en línia a Humanitats:...

Annexos

1. Qüestionari repartit als professors participants per a recopilar informació sobre el seu perfil digital

Qüestionari sobre la teva relació amb les noves tecnologies d'informació i de comunicació (TIC)

Aquest qüestionari té com a objectiu obtenir informació referent a l'actitud del professorat d'estudis clàssics envers l'ús de les TIC en activitats d'aprenentatge. El qüestionari forma part d'una tesi doctoral dirigida a la millora de l'aprenentatge del grec antic en l'ensenyament superior, feta en el Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació de la Universitat de Barcelona. Convé respondre amb sinceritat i llegir amb atenció les preguntes abans de contestar-les.

Any de naixement:

Sexe:

1. Tens algun ordinador a casa? Sí__ No__

En cas negatiu, tens accés a algun ordinador en un altre lloc de manera habitual?

2. Tens connexió a internet?

Sí__ No__

En cas afirmatiu, de quin tipus?

Mòdem__ ADSL__ Cable__ Un altre__

Assenyala amb una creu les opcions que et representen:

3. Normalment sols fer servir l'ordinador per a:

- a. Preparar les meves classes
- b. Jugar
- c. Buscar informació en xarxes
- d. Comunicar-te amb altres persones
- e. No l'utilitzo mai
- f. Altres (especifica-les)_____

4. De quin tipus de programes ets usuari?

- a. Processadors de text
- b. Bases de dades
- c. Programes gràfics
- d. Programes de xarxes (internet)
- e. Comunicacions amb altres persones (correu electrònic, xat)
- f. Altres (especifica-les)_____

5. Com vas aconseguir la informació i les habilitats d'informàtica que tens en aquests moments?

- a. N'he après en les meves estones lliures sol/a a casa
- b. He seguit un curs d'informàtica

c. Em van ensenyar algunes opcions bàsiques els tècnics del meu departament

d. No m'ha interessat mai el tema i no n'he après

e. N'he après després de molta pràctica i experiments a la feina

f. Altres (especifica'ls) _____

6. Quins problemes trobes en l'ús dels ordinadors i la informàtica?

- a. Els programes són molt complicats
- b. No entenc com funcionen els ordinadors
- c. Necessito molt temps i dedicació per a aprendre'n
- d. Tinc problemes per a manipular cables, connexions i endolls
- e. Necessito un ordinador més potent per a continuar aprenent coses noves
- f. Altres (especifica'ls) _____

7. Et sembla interessant aprendre a utilitzar ordinadors i altres elements de les TIC en la teva feina com a professor/a?

Sí__ No__ No ho sé__

8. Per a què penses que et pot servir aprendre sobre les TIC en els teus cursos?

- a. Em pot facilitar l'explicació de la meua àrea o assignatura
- b. Pot anar bé introduir-les en les classes com un element més innovador
- c. Poden ser un recurs més a l'aula
- d. Per a preparar material didàctic
- e. Per a aconseguir informació actual i introduir-la en les meves lliçons
- f. Altres (especifica-ho) _____

9. Com avaluaries els teus coneixements de TIC?

- a. Coneixements nuls
- b. Coneixements bàsics
- c. Coneixements avançats
- d. Coneixements d'expert en tecnologies

10. Quantes vegades al mes utilitzes tecnologies (internet, ordinadors, programes multimèdia, vídeos i programari social) en les teves classes?

- a. Mai
- b. 1-2 vegades
- c. 3-6 vegades
- d. Més de 6 vegades

11. Escriu quin tipus de tecnologies utilitzes durant les teves classes (PowerPoint, vídeos, internet etc.)

_____

12. Creus que el sexe i l'edat d'un professor són paràmetres importants per als seus coneixements de les TIC i la seva actitud envers aquestes? Notes diferència entre els teus col·legues (joves/grans, homes/dones)? _____

<http://digithum.uoc.edu>

Introducció de l'ensenyament en línia a Humanitats:...

Moltes gràcies per haver dedicat el temps a omplir aquest qüestionari! Amb la teva col·laboració ajudes a millorar l'aprenentatge de la llengua grega. Si tens algun dubte o comentari,

pots enviar un missatge de correu electrònic a vlachopoulosdim@hotmail.com amb els teus suggeriments.

2. Anàlisi de les respostes dels professors

Preguntes del qüestionari	RESPOSTES DELS 33 PARTICIPANTS					
	Edat: 25-30 (11%) 31-40 (22%) 41-50 (33%) més de 51 (33%) Sexe: Homes (51%) Dones (49%)					
Pregunta 1	Sí: (100%)			No: (0%)		
Pregunta 2	Sí: (100%)			No: (0%)		
	A: (40%)		B: (40%)	C: (20%)		D: (0%)
Pregunta 3	A: (89%)	B: (4%)	C: (100%)	D: (93%)	E: (0%)	F: (4%) (Ecoltar música)
Pregunta 4	A: (84%)	B: (67%)	C: (36%)	D: (64%)	E: (93%)	F:(0%)
Pregunta 5	A: (64%)	B: (31%)	C: (11%)	D: (13%)	E: (62%)	F: (0%)
Pregunta 6	A: (33%)	B: (4%)	C: (56%)	D: (84%)	E: (22%)	F: (0%)
Pregunta 7	A. (84%)		B. (16%)		C. (0%)	
Pregunta 8	A: (73%)	B: (89%)	C: (22%)	D: (67%)	E: (51%)	F: (9%) (Atractiu per als estudiants)
Pregunta 9	A: (0%)		B: (62%)	C: (33%)		D: (4%)
Pregunta 10	A: (25%)		B: (9%)	C: (22%)		D: (44%)
Pregunta 11	PowerPoint (71%), fotos digitals (69%), internet (53%), plataformes virtuals / dossiers electrònics (22%), vídeos (18%), multimèdia àudio (18%)					
Pregunta 12	No hi ha diferència entre homes i dones (84%) Els homes tenen més habilitats tecnològiques (12%) Les dones tenen més habilitats tecnològiques (4%)			No hi ha diferència entre joves i grans (44%) Els joves tenen més habilitats tecnològiques (52%) Els grans tenen més habilitats tecnològiques (4%)		

3. Guia per a les entrevistes amb els professors

- Indica la teva especialitat i descriu les assignatures que imparteixes.
- Indica els mètodes d'aprenentatge de grec que recomanaries a un alumne de Filologia Grega.
- Dóna la teva opinió sobre la introducció de les noves tecnologies en les ciències socials i humanístiques.
- Penses que un curs en línia de grec antic, en combinació amb l'ensenyament presencial, contribuiria a l'aprenentatge dels estudiants? Per què?
- Penses que l'alumnat de Filologia Clàssica té els coneixements suficients i disposa dels recursos necessaris per a poder participar en un curs en línia: ordinador, internet, coneixements d'ofimàtica com a usuari (Word, PowerPoint, xats, fòrums, bases de dades...)?
- En les teves assignatures, demanes als teus alumnes treballs que, per a la seva resolució, calgui ordinador i connexió a internet? En cas afirmatiu, explica quin tipus de treballs encarregues.
- Descriu les eines que has utilitzat per al desenvolupament d'alguna activitat o procés d'aprenentatge.
- Els estudiants assisteixen a les teves classes? Quin percentatge té una assistència regular (80%)? Hi ha assignatures amb menys assistència per part dels estudiants? Quines?
- Quina penses que és la raó principal de la no assistència dels estudiants a les classes?
- Com avaluaries el plantejament de la morfologia de la llengua grega antiga?
- Hi ha suficients hores de classe, en el pla d'estudis, per a l'ensenyament de la morfologia?

<http://digithum.uoc.edu>

Introducció de l'ensenyament en línia a Humanitats:...

12. Què afegiries a l'ensenyament de la morfologia?
13. Quins penses que són els temes més difícils de morfologia per a l'alumnat? En quins capítols gramaticals s'ha de centrar més el professor?
14. Com avaluaries el plantejament de la sintaxi de la llengua grega antiga?
15. Hi ha prou hores de classe, en el pla d'estudis, per a l'ensenyament de la sintaxi?
16. Què afegiries a l'ensenyament de la sintaxi?
17. Quins són els temes més difícils de sintaxi per a l'alumnat? En quins capítols sintàctics s'ha de centrar més el professor?
18. En el pla d'estudis, les hores d'ensenyament de la metodologia de traducció de textos grecs antics són suficients perquè l'alumne aprengui a traduir sol?
19. Què afegiries a l'ensenyament dels textos i de la traducció?
20. Com valoraries els resultats dels estudiants en les assignatures de Llengua grega antiga?
21. Compara el nivell de dificultat de les assignatures de Llengua grega antiga amb altres de Filologia Grega: Mitologia, Literatura, Pensament grec.
22. Com avaluaries la idea que hi hagués un curs en línia –amb els mateixos continguts, estructura i objectius– per a la teva assignatura com a complement de l'ensenyament presencial?
23. Com imagines aquest curs: l'estructura, el paper del professorat i el de l'alumnat, els horaris de classe, els deures, etc.?
24. Quin comentari addicional faries sobre el tema de la didàctica de la llengua grega antiga que pensis que és important i no s'hagi esmentat en les preguntes anteriors?

Aquesta obra està subjecta a la llicència de **Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 3.0 Espanya** de Creative Commons. Podeu copiar-la, distribuir-la i comunicar-la públicament sempre que n'especifiqueu l'autor i la revista que la publica (*Digithum*); no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>.